

Književnost.

Zbirka zakonov in ukazov o ljudskem šolstvu na Kranjskem. Izdal po naročilu c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko dr. Fr. Heinz, c. kr. okrajni komisar. V Ljubljani 1895. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg. Str. XXXII. + 790. Cena v platno vezani knjigi za naročnike 3 gld., po pošti 21 kr. več, za nenaročnike stane knjiga 4 gld. Zbirke šolskih zakonov smo na Kranjskem že dlje časa prav občutno pogrešali, zato smo izdavatelju in založnikoma zelo hvaležni na tem zelo skrbno in spretno sestavljenem delu. Knjiga je razdeljena na tri dele: prvi obsega državne zakone in ministerske ukaze o ljudskem šolstvu, zlasti one, ki se nanašajo na Kranjsko šolstvo; drugi obsega dotične deželne zakone za Kranjsko, tretji pa ukaze in naredbe deželnega šolskega sveta kranjskega. Posamezni ukazi in razpisi, o katerih se je pokazalo šele po končanem tisku teh treh delov, da bi bilo vredno jih sprejeti v zbirko, so zbrani v dostavku. Zbirki je dodano kronologično in abecedno kazalo. Knjiga bode torej dobrodošla kot priročna knjiga učiteljstvu na ljudskih in meščanskih šolah, udom šolskih svetov ter administrativnim uradnikom, ki imajo opraviti uradno s šolo, da morejo najti lahko in gotovo potrebna zakonska in ukazna določila, zato to zbirko vsem tem krogom kojim je namenjena, prav toplo priporočamo.

Naši dopisi.

Z Gorenjskega. Uže pri svojem dohodu z Dunaja iz tečaja za deška ročna dela v Neulerchenfeld-u, namenil sem se bil slavnemu uredništvu „Tovariša“ o tem nekoliko vrstic pisati; a ker je gospod kolega Petkovšek, kateri je tudi na Dunaji v tečaju za deška ročna dela v „Neubau“ bival, v cenjenem Vašem listu leta 1894. nekoliko o teh tečajih omenil, opustil sem tedaj kaj v tem poročati v „Tovarišu“. Ker pa je ta list v svoji tretji letošnji številki pod rubriko „Vestnik“ obvestil, da se tečaj za rokotvorna dela v Neubau na Dunaji z dném 16. maj. srpana prične, naj se mi dovoli, da sedaj o tem nekoliko vrstic pišem cenjenim gg. tovarišem, ki nameravajo morda v ta tečaj iti. Morda bi jim utegnilo hasniti.

Do sedaj so kranjski učitelji rokotvorni tečaj navadno v Neubau-u obiskovali; le 3 ali 4 učitelji s Kranjskega, med temi tudi moja malenkost, frekventirali smo tečaj za rokotvorna dela tudi v Neulerchenfeld-u, XVI. Grundsteingasse št. 65. v meščanski šoli pod vodstvom izvrstnega ter jako kolegialnega ravnatelja gosp. Josipa Urbana. Jaz, kot ne posebno izboren in spreten strokovnjak, ne vsojam si trditi, je-li tečaj v Neubau-u ali v Neulerchenfeld-u bolji; rekali in rečejo pa še spretnejši strokovnjaki, da je tečaj v Neulerchenfeld-u mnogo boljši, od onega v Neubau-u. To so tudi slovenski učitelji in učitelji družih kronovin o priliki pohoda svojih tovarišev meseca vel. srpana 1894 se izrazili. Jaz sem bil parkrat pri svojih rojakih v Neubau in rekli so, da jim v Neubau vse bolj vgaja pouk ter sistematično in praktično urejena metoda. Tudi je frekventantov v Neubau-u mnogo preveč, da bi se vsi mogli uspešno poučevati in da bi se jim moglo vse natanko pokazati. Da pa gre večina g. tovarišev v Neubau, pride od tod, ker tečaj v Neubau dalje obstoji, nego oni v Neulerchenfeld-u in pa od tod, ker je v Neubau manj ur, ko v Neulerchenfeldu delu odločenih in vsakdo raje manj, ko več dela. To je naravno. Učiteljem na Dunaj zahajajočim pa mora namen biti, da se v stroki izvezbajo in da si zgodovinske in druge znamenitosti dunajske nekoliko prisvoje. Poučuje se v Neubau v treh, če ne celo v štirih strokah rokotvornih del. To je za 4 oziroma 5 tednov preveč. V Neulerchenfeldu poučuje se le v dveh strokah, to je: v lepljenstvu in v delih na stružnici (Hobelbank), a to temeljito in metodično in ravnatelj nadzoruje oziroma poučuje en od-

delek, drugi učitelj pa drugi oddelek. Delo traja 8¹/₂ ur na dan, a v soboto popoldne je prosto, da si učitelji skupno ogledajo znamenitosti dunajske. Orodje v Neulerchenfeld-u je izborno, kar pa v Neubau-u menda ni; in to tudi menda nekaj pripomore. Vsemu temu pritrđita tudi gg. Levstek iz Idrije in Janovsky iz Ljubljane, katera sta ta tečaj pred nekaj leti obiskovala. Stanovanje se dobi v šoli in se za ves čas plača 7 gld. in za obrabljenje orodja in materiala plača se 8 gld. Izdelki so lastnina dotičnih učiteljev. Vožnja na Dunaj stane po južni železnici tja in sem 21 gld. in prej omenjeni izdatki 15 gld. Ako je učitelj od Ljubljane oddaljen, računati se mora vožnja do Ljubljane in drugi troški tudi najmanj 5 gld. To bi znašalo vkup 41 gld. Ako torej učitelj dobi podpore 80 gld., gotovo mora jako štedljivo živeti, malo jesti, še manj pa piti, da zamore 5 tednov z 39 gld. shajati. Dunaj je lep a drag, osobito za ptujce, ki si ne vedo pomagati. Prav je dejal torej Krpan: Kdor če iti na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj?

Ako sem kateremu gg. tovarišev s tem kaj vstregel, me bo prav veselilo. Izvoli pa naj si vsakdo, kakor mu bolj ugaja.

Anton Požar.

Iz Starega Trga pri Poljanah. (Dobrotnik naše šole.) Naša šola ima v osebi vč. g. dr. Jurija Štrbenca, dekana v Leskovci velikega dobrotnika. Kadar pride gospod doktor v svoj domači kraj, razveseli se šolska mladina, ker vé, da bo prišel prijazen gospod tudi v šolo, da se prepriča o nje napredku. V šoli spodbuja gosp. dekan svoje male rojake k marljivosti in lepemu vedenju ter obdaruje po učiteljih pohvaljene. Šolska knjižnica ima nad šeststo zvezkov, večinoma podarjenih po našem dobrotniku. Lansko leto je poslal kar celi zaboj knjig za župno in šolsko knjižnico, mej njimi šolski celega Valvasorja. Vsako leto vpiše blagi dobrotnik šolo v „Matico Slovensko.“ Pripomogel je, da se je napravila krasna šolska zastava. Da se preskrbê revni učenci vsako leto s potrebnimi šolskimi stvarmi, vpisal je vč. g. dekan te dni našo dvorazrednico kot ustanovnico „Narodne Šole“. Bog mu povrni stotero!

Te in še druge dobrote skazal je g. dr. Štrbenec šoli, v katerej je prejel prve nauke. Kar je pa storil družega dobrega svojemu rojstnemu kraju, nečem popisavati — samo to naj omenim, da je omislil lani župni cerkvi krasne nove zvonove, ki bodo še poznim rodovom oznanjali njegovo veliko ljubezen do rojstnega kraja!

Bog daj slovenskim šolam več takih dobrotnikov, kakor je vč. gospod dr. Jurij Štrbenec!

Zc.

Vestnik.

Osobna vest. G. Bogomir Reyer je postal pomožni učitelj v Podkrajju v postojnskem okrajju.

Vojteh Ribnikar †. Predsednik „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ g. Vojteh Ribnikar, nadučitelj v Logatcu, je dne 26. mal. travna umrl. N. v m. p.!

Umrl je dne 16. mal. travna g. Matej Močnik, upokojen učitelj v Ljubljani. Kaj več o njem pričemo v prihodnji številki. — Francišek Peterlin †. Dne 19. mal. travna t. l. je umrl gosp. Francišek Peterlin, učitelj v Kolovratu. N. v m. p.!

Nova nadzornika za obrtno-nadaljevalne šole na Kranjskem. Gospoda Francišek Levec, c. kr. realčni profesor in okrajni šolski nadzornik, in Jožef Vesel, učitelj na c. kr. obrtni strokovni šoli v Ljubljani, imenovana sta c. kr. vladnima komisarjema za nadzorovanje vseh obrtno-nadaljevalnih šol na Kranjskem. Doslej sta te šole nadzorovala profesorja c. kr. državne obrtne šole v Gradcu, gg. Kneschaurek in pl. Siegl, oba neveščta slovenskega jezika, dasi so skoraj vse te šole slovenske. Kakšno je bilo torej to nadzorstvo! O tem nadzorstvu se je tudi v deželnem zboru že govorilo. Visoka c. kr. deželna vlada je pač tudi sama spoznala, da je tu treba prenaredbe in je v nadzorovanje teh šol priporočila moža, ki poznata naše razmere. Na Kranjskem so obrtno-nadaljevalne šole: v Ljubljani na državni realni in na I. in II. mestni deški ljudski šoli (na zadnjih dveh so pripravljalni tečaji), v Kamniku, v Kranju, v Škofji Loki, v Trziči, v Radovljici, v Št. Vidu nad Ljubljano, v Postojni, v Novem mestu (na gimnaziji), v Ribnici, v Kočevju (na gimnaziji), v Krškem, v Metliki.